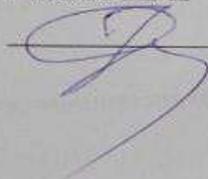

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут права
Кафедра публічного права

Затверджено
Науково-методичною радою
Університету,
протокол від 23.09 2023 № 1
Голова НМР
 Іван ШЕМЕЛИНЕЦЬ

Робоча програма навчальної дисципліни

«ДОКТРИНА ПУБЛІЧНОГО ПРАВА»

для підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня»

для підготовки здобувачів вищої освіти третього (PhD) рівня

(денної та заочної форм навчання)

галузь знань: 08 «Право»

спеціальність: 081 «Право»

освітньо-професійна програма: «Право»

Статус дисципліни: обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «Доктрина публічного права» складена на основі освітньо-наукової програми «Право» третього (PhD) рівня спеціальності 081 «Право», затвердженої Вченою радою Університету 29 вересня 2022 року, протокол № 3

Укладач:

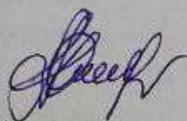

Юлія АНІСТРАТЕНКО, доцент, д.ю.н., професор кафедри публічного права

Рецензенти:

Любов КАСЬЯНЕНКО, професор, д.ю.н., професор кафедри публічного права
Наталія НОВИЦЬКА, доцент, с.н.с., д.ю.н., професор кафедри приватного права

Гарант освітньо-наукової програми

Юлія АНІСТРАТЕНКО, доцент, д.ю.н., професор кафедри публічного права

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою публічного права, протокол від 04.01.2023 № 9.

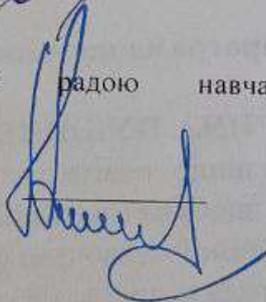
Завідувач кафедри

Марина ГЛУХ, доцент, к.ю.н.

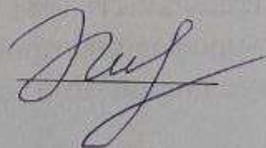
Розглянуто і схвалено вченою радою навчально-наукового інституту права, протокол від 10.01.2023 № 8.

Голова вченої ради ННІ права

Василь ТОПЧІЙ, професор, д.ю.н.

В.о. директора Навчально-наукового центру менеджменту та якості освітнього процесу

Ірина КАЧУР, к.біол.н., доцент

Ресстраційний № _____

ЗМІСТ

1. Передмова.....	4
2. Опис навчальної дисципліни.....	5
3. Зміст навчальної дисципліни за змістовими модулями.....	8
4. Критерії оцінювання	14
5. Засоби оцінювання	15
6. Форм та перелік питань до поточного та підсумкового контролю.....	13
7. Рекомендована література.....	16

І. ПЕРЕДМОВА

Метою навчальної дисципліни «Доктрина публічного права» є формування глибоких знань і практичних навичок щодо використання сучасних публічно-правових доктрин в судовій та правозастосовній практиці, активізація аналітичної діяльності здобувачів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання навчальної дисципліни: набуття і розвиток загальних, спеціальних і предметних компетентностей сформованих під час вивчення теоретичних засад публічного права і його місця в системі національного права; опанування вчення про обмеженість владних повноважень та компетенцію органів публічної влади; оволодіння знаннями та навичками в сфері дискреції органів публічної влади та судового контролю за її реалізацією; з'ясування особливостей застосування публічно-правових доктрин в судовій діяльності, формування уявлень про доктринальні підходи в діяльності Конституційного Суду України; оволодіння знаннями і навичками в сфері доктрини позитивного обов'язку держави в умовах становлення в Україні правової соціальної держави; формування навичок в сфері застосування доктрини правомірних обмежень в реалізації прав людини і основоположних свобод.

У навчальному процесі використовуються такі методи та форми навчання: лекції семінарські заняття; практичні заняття; самостійна робота; індивідуально-консультаційна робота. Лекція є одним з основних видів навчальних занять і, водночас, методів навчання у викладанні даної дисципліни. Вона покликана формувати у здобувачів вищої освіти основи знань з курсу «Доктрина публічного права», а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи з даної навчальної дисципліни.

Семінарське заняття як вид навчального заняття використовується для організації обговорення студентами питань з попередньо визначених тем робочої програми. Семінарське заняття проводиться у формі бесіди, обговорення доповідей, дискусій. Вони сприяють розвитку практичних навичок здобувачів вищої освіти, поглиблюють їх інтерес до даної дисципліни та проводяться у формі розв'язання практичних кейсів, підготовці проектів процесуальних документів. Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з даного предмету в час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій тощо. Індивідуально-консультаційна робота є однією з форм організації навчального процесу з курсу. Вона передбачає створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей здобувачів вищої освіти, які виявили особливі здібності в навчанні та нахил до науково-дослідної роботи і творчої діяльності. Індивідуально-консультаційна робота проводиться у позанавчальний час за окремим графіком, складеним викладачем та затвердженим завідувачем кафедри з урахуванням потреб і можливостей здобувача вищої освіти і спрямовується здебільшого на поглиблене вивчення здобувачами вищої освіти даної дисципліни, а в окремих випадках передбачають безпосередню участь здобувача вищої освіти у виконанні наукових досліджень та інших творчих завдань.

Основним завданням контролю знань здобувачів вищої освіти є оцінювання засвоєння ними теоретичних знань з навчальної дисципліни.

При цьому контрольні заходи мають стимулювати:

- систематичну самостійну роботу над навчальним матеріалом, забезпечити закріплення набутих теоретичних знань;
- індивідуально-консультаційна робота у навчанні та нахил до науково-дослідної роботи і творчої діяльності.

Оцінювання здійснюється наступними способами: поточне тестування, оцінювання знань шляхом індивідуального усного опитування, ситуаційних завдань, перевірки засвоєння питань, відведених на самостійну роботу.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань спеціальність Освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
Модулів – 2	Галузь знань: 08 Право	1- й	1- й
Змістових модулів – 2		Семестр	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 081 «Право»	2- й	2- й
		Лекції	
		16 год.	4 год.
		Семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		58 год.	82 год.
		Освітня програма «Право»	
		Індивід-консультац. робота: 2 год	
		Вид контролю: екзамен	

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті та адаптувати його у вітчизняне.

ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері права на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК 6. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, генерування нових ідей та досягнення наукових цілей.

ЗК 8. Здатність дотримуватись етичних зобов'язань та етики поведінки, академічної доброчесності під час проведення наукових досліджень та презентації їх результатів.

ФК 1. Здатність знаходити, контекстуалізувати та інтерпретувати значну кількість теоретичного та нормативного матеріалу;

ФК 2. Набуття глибоких, обґрунтованих фахових знань; детальні або дуже детальні знання спеціальної області дослідження в галузі права у поєднанні зі знаннями загальної наукової дискусії та внеску до індивідуальної області дослідження;

ФК 3. Здатність аналізувати методологічні проблеми загальної теорії права, галузевих юридичних наук;

ФК 4. Набуття глибокого розуміння та здатності використовувати складові та інструментарій доказування в окремих видах юридичних процесів, а також в процесі наукових досліджень в галузі права;

ФК 5. Здатність використовувати практичний досвід країн ЄС у вирішенні теоретичних та практичних проблем галузевих юридичних наук..

СК 1. Здатність до критичного аналізу знань та розуміння предметної області дослідження з оцінкою та синтезом нових комплексних ідей.

СК 2. Здатність планувати та виконувати сучасні інтелектуальні дослідження, як на запити стейкхолдерів так і сучасної світової наукової спільноти для досягнення науково обґрунтованих теоретичних або експериментальних наукових результатів, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для правничої сфери;

СК 3. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей.

СК 4. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.

СК 6. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проектах правничої та громадянської освіти у системі освіти дорослих.

СК 7. Здатність виокремлювати, систематизувати та аналізувати актуальні проблеми, пов'язані з творенням, реалізацією та застосуванням права, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах.

СК 11. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій, викладацькій та професійній діяльності.

СК 12. Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них механізми розв'язання.

2.2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 1.1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій.

ПРН 1.2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

ПРН 1.3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права.

ПРН 1.4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.

ПРН 1.5. Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.

ПРН 1.6. Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.

ПРН 1.7. Застосовувати сучасні цифрові інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, збереження й аналізу даних та інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

ПРН 1.8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання, законопроектну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні правові проблеми з врахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів.

ПРН 1.9. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

ПРН 1.10. Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження.

ПРН 1.11. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, статистичні методи аналізу даних, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи; використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у науковій, викладацькій, правотворчій та правозастосовній діяльності.

2.3. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Доктрина публічного права» є глибокі знання з навчальних дисциплін «Філософія правничої науки», «Методологія наукових досліджень в галузі права».

Здобуті результати навчання після вивчення навчальної дисципліни «Доктрина публічного права» допоможуть у вивченні вибіркових навчальних дисциплін.

2.4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Змістові модулі	денна форма навчання				
		Кількість годин				
		Лекції (год.)	Семинар. (практ.) заняття (год.)	Інд-конс. робота під керів- вом виклад. (год.)	СРС (год.)	Всього (год.)
МОДУЛЬ I = 2 залікових кредити (60 год.)						
ЗМ I Загальні положення національного права (Теми 1 – 7)						
T.1	Публічне право в системі національного права	1			7	8
T.2	Владні повноваження та компетенція органів публічної влади.	1	2		5	8
T.3	Дискреція органів публічної влади та судовий контроль за її реалізацією.	2	2		4	8
T.4	Публічно-правові доктрини в судовій діяльності.	1		2	7	10
T.5	Конституційна доктрина України.	1	2		7	10
T.6	Доктрина верховенства Конституції України	2			4	6
T.7	Доктрина «належної правової процедури».	2	2		6	10
Всього по модулю:		10	8	2	40	60
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
МОДУЛЬ II = 1 заліковий кредит (30 год.)						
ЗМ 2 . Публічно-правові доктрини забезпечення демократії та прав людини (Теми 8 – 10)						
T.8	Доктрина «войовничої демократії».	2	2		6	10
T.9	Доктрина позитивного обов'язку держави.	2	2		6	10
T.10	Доктрина правомірних обмежень в реалізації прав людини і основоположних свобод.	2	2		6	10
Всього по модулю:		6	6		18	30
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
Форма підсумкового контролю – екзамен						
Разом годин з курсу:		16	14	2	58	90

заочна форма навчання

№ з/п	Змістові модулі	Кількість годин				Всього (год)
		Лекції (год.)	Семинар. (практ.) заняття (год.)	Інд-коне. робота під керівном виклад. (год.)	СРС (год.)	
МОДУЛЬ I = 2 залікових кредити (60 год.)						
ЗМ 1 Загальні положення національного права (Теми 1 – 7)						
T.1	Публічне право в системі національного права	1			7	8
T.2	Владні повноваження та компетенція органів публічної влади.				8	8
T.3	Дискреція органів публічної влади та судовий контроль за її реалізацією.				8	8
T.4	Публічно-правові доктрини в судовій діяльності.	1		2	7	10
T.5	Конституційна доктрина України.				10	10
T.6	Доктрина верховенства Конституції України				6	6
T.7	Доктрина «належної правової процедури».				10	10
Всього по модулю:		2		2	56	60
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
МОДУЛЬ II = 1 заліковий кредит (30 год.)						
ЗМ 2 . Публічно-правові доктрини забезпечення демократії та прав людини (Теми 8 – 10)						
T.8	Доктрина «войовничої демократії».	1			9	10
T.9	Доктрина позитивного обов'язку держави.	1	2		7	10
T.10	Доктрина правомірних обмежень в реалізації прав людини і основоположних свобод.				10	10
Всього по модулю:		2	2		26	30
Форма контролю: модульна контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв.)						
Форма підсумкового контролю – екзамен						
Разом годин з курсу:		4	2	2	82	90

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні положення національного права

ТЕМА 1. Публічне право в системі національного права

План лекційного заняття

1. Публічне право як складова національної правової системи: поняття та ознаки.
2. Принципи публічного права та їх значення для правового регулювання.
3. Галузева структура публічного права України.
4. Джерела публічного права України: поняття, система та особливості.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати феномен публічного і приватного права в теорії права.
2. Дослідити принципи публічного права та їх роль у правозастосуванні.
3. Охарактеризувати історичні етапи розвитку публічного права України.
4. Проаналізувати історико-правовий вимір формування джерел публічного права.
5. Дослідити публічні інститути як елементи публічно-правової системи.
6. Порівняти національні та європейські підходи до системи публічного права.
7. Підготувати аналітичні висновки щодо тенденцій розвитку публічного права в Україні.

Перелік питань для самоконтролю

1. У чому полягає доктринальна відмінність між публічним та приватним правом: чи зберігає ця дихотомія актуальність у сучасній правовій системі?
2. Які критерії відмежування публічно-правових відносин від приватноправових застосовуються у практиці Верховного Суду?
3. Чи можна вважати публічне право функціональною категорією? Обґрунтуйте.
4. Яке місце займає адміністративне право в системі публічного права?
5. Як трансформація держави (соціальна, сервісна, цифрова) впливає на структуру публічного права?
6. Яким є співвідношення публічного права і принципу верховенства права?
7. Чи можна говорити про «конституціоналізацію» галузей публічного права?
8. Які тенденції європеїзації публічного права України можна виділити?
9. Чи є підстави для перегляду традиційної структури публічного права в умовах воєнного стану?

Рекомендована література:

Основа: [1, 2, 14, 15, 19, 22].

Додаткова: [24, 26, 27].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [28-42].

Міжнародні видання: [43-44].

Монографії: [45-49].

ТЕМА 2. Владні повноваження та компетенція органів публічної влади

План лекційного заняття

1. Поняття та правова природа владних повноважень органів публічної влади.
2. Компетенція органів публічної влади: зміст, структура та види.
3. Співвідношення владних повноважень і компетенції у діяльності органів публічної влади.
4. Межі реалізації владних повноважень у публічно-правових відносинах.

План семінарського заняття

1. Доктринальні підходи до розмежування публічного і приватного права. Принципи публічного права як основа функціонування публічної влади.
2. Система галузей публічного права: проблеми класифікації та розвитку. Особливості джерел публічного права в сучасній правовій системі України.
3. Вплив європейських стандартів на розвиток публічного права України. Владні повноваження як ознака публічної влади.

4. Компетенція органів публічної влади: теоретичні та прикладні аспекти.
5. Проблеми розмежування повноважень між органами публічної влади.
6. Юридичні наслідки перевищення або неналежної реалізації владних повноважень.
7. Роль судової практики у визначенні меж компетенції органів публічної влади.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати наукові підходи до визначення поняття владних повноважень.
2. Дослідити структуру компетенції органів публічної влади.
3. Визначити відмінності між повноваженнями, компетенцією та функціями органів публічної влади.
4. Проаналізувати приклади перевищення владних повноважень у практиці адміністративних судів.
5. Охарактеризувати доктринальні підходи до розмежування компетенції органів публічної влади.
6. Дослідити вплив принципу законності на реалізацію владних повноважень.
7. Підготувати письмові висновки щодо проблем і перспектив удосконалення компетенційного регулювання.

Перелік питань для самоконтролю

1. Як співвідносяться поняття «повноваження», «компетенція» та «юрисдикція»?
2. Які доктринальні підходи до визначення меж владних повноважень?
3. Чи може делегування повноважень змінювати природу публічної влади?
4. Які принципи визначають законність реалізації компетенції?
5. У чому полягає різниця між дискреційними та імперативними повноваженнями?
6. Які механізми контролю за перевищенням компетенції?
7. Як принцип субсидіарності впливає на розмежування повноважень?
8. Чи можливе «конкурентне» здійснення владних повноважень?
9. Які наслідки *ultra vires* у національній практиці?

Рекомендована література:

Основна: [1, 2, 14, 15, 19, 22].

Додаткова: [24, 26, 27].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [28-42].

Міжнародні видання: [43-44].

Монографії: [45-49].

ТЕМА 3. Дискреція органів публічної влади та судовий контроль за її реалізацією

План лекційного заняття

1. Поняття та правова природа дискреції органів публічної влади.
2. Межі та критерії здійснення дискреційних повноважень.
3. Судовий контроль за реалізацією дискреції в публічно-правових відносинах.
4. Вплив судової практики на формування доктрини дискреції.

План семінарського заняття

1. Доктринальні підходи до розуміння дискреції органів публічної влади.
2. Співвідношення дискреції та принципу верховенства права.
3. Критерії перевірки дискреційних рішень у судовій практиці.
4. Межі судового втручання в реалізацію дискреційних повноважень.
5. Значення практики ЄСПЛ для контролю за дискрецією публічної влади.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати наукові концепції дискреції у публічному праві.
2. Дослідити критерії допустимості дискреційних повноважень.
3. Охарактеризувати механізми судового контролю за реалізацією дискреції.
4. Проаналізувати судову практику щодо оскарження дискреційних рішень органів публічної влади.
5. Порівняти підходи до контролю за дискрецією в Україні та державах-членах ЄС.
6. Дослідити роль принципу пропорційності в оцінці дискреційних рішень.
7. Підготувати аналітичні висновки щодо меж і перспектив судового контролю за дискрецією.

Перелік питань для самоконтролю

1. Що таке дискреція в публічному праві: свобода розсуду чи межований вибір?
2. Які доктринальні моделі контролю дискреції?
3. У чому полягає тест пропорційності?
4. Як розмежувати дискрецію та свавілля?
5. Чи може суд підмінити дискрецію органу влади?
6. Які стандарти ЄСПЛ застосовуються до контролю дискреції?
7. Як концепція «margin of appreciation» співвідноситься з національною дискрецією?
8. Чи існують сфери, де дискреція є мінімально допустимою?
9. Як воєнний стан впливає на межі дискреції?

Рекомендована література:

Основна: [1, 2, 14, 15, 19, 22].

Додаткова: [24, 26, 27].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [28-42].

Міжнародні видання: [43-44].

Монографії: [45-49].

ТЕМА 4. Публічно-правові доктрини в судовій діяльності

План лекційного заняття

1. Поняття та значення публічно-правових доктрин у судовій діяльності.
2. Судова практика як джерело формування публічно-правових доктрин.
3. Доктринальне тлумачення норм публічного права судами.
4. Межі судової правотворчості у застосуванні публічно-правових доктрин.

Індивідуально-консультаційна робота

Проаналізувати (та оформити у вигляді аналітичної довідки) застосування публічно-правових доктрин у рішеннях Верховного Суду України (не менше 3 рішень) з визначенням:

- доктрини, що застосовується;
- способу її аргументації;
- впливу на результат справи.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати поняття судової доктрини в публічному праві.
2. Дослідити судову практику як механізм формування доктринальних положень.
3. Проаналізувати правові позиції Верховного Суду крізь призму доктрин публічного права.
4. Охарактеризувати роль Конституційного Суду України у формуванні судових доктрин.
5. Дослідити межі судової правотворчості у публічно-правових спорах.
6. Проаналізувати вплив практики ЄСПЛ на судові доктрини України.
7. Підготувати аналітичні висновки щодо ролі доктрин у судовій діяльності.

Перелік питань для самоконтролю

1. Яке значення доктрини як джерела аргументації у судових рішеннях?
2. Чи можна вважати судову доктрину елементом правотворчості?
3. Які доктрини найбільш активно застосовуються в практиці КСУ?
4. Як співвідносяться доктрина і прецедент?
5. Які ризики надмірної доктриналізації судової діяльності?
6. Чи формує Верховний Суд власні публічно-правові доктрини?
7. Яке місце правових позицій суду у розвитку доктрин?
8. Як забезпечити узгодженість доктринального підходу?
9. Чи може доктрина змінювати тлумачення Конституції?

Рекомендована література:

Основна: [1, 2, 14, 15, 19, 22].

Додаткова: [24, 26, 27].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [28-42].

Міжнародні видання: [43-44].
Монографії: [45-49].

ТЕМА 5. Конституційна доктрина України

План лекційного заняття

1. Поняття та структура конституційної доктрини України.
2. Конституційний Суд України як суб'єкт формування конституційної доктрини.
3. Конституційні принципи як доктринальна основа публічного права.
4. Вплив конституційної доктрини на розвиток законодавства і судової практики.

План семінарського заняття

1. Роль судів у формуванні та розвитку публічно-правових доктрин.
2. Публічно-правові доктрини в практиці Верховного Суду України.
3. Застосування доктрин у рішеннях Конституційного Суду України.
4. Вплив європейської судової практики на національні публічно-правові доктрини.
5. Доктринальні підходи до розуміння конституційної доктрини. Правові позиції Конституційного Суду України як елемент конституційної доктрини.
6. Співвідношення конституційної доктрини та поточного законодавства. Роль конституційної доктрини у забезпеченні прав і свобод людини.
7. Проблеми та перспективи розвитку конституційної доктрини України.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати наукові підходи до визначення конституційної доктрини.
2. Дослідити структуру та елементи конституційної доктрини України.
3. Проаналізувати ключові рішення Конституційного Суду України.
4. Охарактеризувати вплив конституційної доктрини на правозастосування.
5. Порівняти конституційну доктрину України з доктринами інших держав.
6. Дослідити роль конституційних принципів у формуванні доктрини.
7. Підготувати аналітичні висновки щодо розвитку конституційної доктрини України.

Перелік питань для самоконтролю

1. Що становить зміст конституційної доктрини?
2. Яка роль Конституційного Суду у її формуванні?
3. Чи можна говорити про еволюцію конституційної доктрини після 2014 року?
4. Які принципи є її ядром?
5. Як конституційна доктрина співвідноситься з міжнародним правом?
6. Чи є конституційна доктрина стабільною чи динамічною категорією?
7. Які межі тлумачення Конституції?
8. Чи можлива ревізія конституційної доктрини?
9. Які виклики для неї створює воєнний стан?

Рекомендована література:

Основна: [1, 2, 14, 15, 19, 22].

Додаткова: [24, 26, 27].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [28-42].

Міжнародні видання: [43-44].

Монографії: [45-49].

ТЕМА 6. Доктрина верховенства Конституції України

План лекційного заняття

1. Поняття та зміст доктрини верховенства Конституції України.
2. Верховенство Конституції як основа конституційного правопорядку.
3. Реалізація доктрини верховенства Конституції у судовій практиці.
4. Гарантії забезпечення верховенства Конституції України.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати доктринальні підходи до верховенства Конституції.
2. Дослідити механізми забезпечення верховенства Конституції України.
3. Проаналізувати судову практику застосування Конституції як акта прямої дії.
4. Охарактеризувати роль органів публічної влади у забезпеченні верховенства Конституції.
5. Порівняти підходи до верховенства Конституції в Україні та державах ЄС.
6. Дослідити взаємодію конституційного та судового контролю.
7. Підготувати аналітичні висновки щодо посилення гарантій верховенства Конституції.

Перелік питань для самоконтролю

1. У чому різниця між верховенством Конституції та верховенством права?
2. Які механізми забезпечують її реалізацію?
3. Чи може закон суперечити духу Конституції?
4. Яка роль конституційного контролю?
5. Чи мають рішення КСУ вищу юридичну силу?
6. Як забезпечується пряма дія норм Конституції?
7. Які гарантії стабільності Конституції?
8. Чи допускається відступ від верховенства Конституції в умовах НС?
9. Як практика ВС реалізує цю доктрину?

Рекомендована література:

Основна: [1, 2, 14, 15, 19, 22].

Додаткова: [24, 26, 27].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [28-42].

Міжнародні видання: [43-44].

Монографії: [45-49].

ТЕМА 7. Доктрина «належної правової процедури»

План лекційного заняття

1. Поняття та зміст доктрини «належної правової процедури».
2. Доктрина належної правової процедури в системі принципів публічного права.
3. Реалізація доктрини належної правової процедури в судовій діяльності.
4. Європейські стандарти належної правової процедури.

План семінарського заняття

1. Верховенство Конституції та принцип верховенства права: співвідношення.
2. Роль Конституційного Суду України у забезпеченні верховенства Конституції. Застосування Конституції судами загальної юрисдикції.
3. Проблеми реалізації доктрини верховенства Конституції в Україні. Європейські стандарти конституційного контролю.
4. Доктринальні підходи до розуміння належної правової процедури. Належна правова процедура та гарантії прав людини.
5. Судова практика щодо дотримання належної правової процедури. Вплив практики ЄСПЛ на формування доктрини належної правової процедури.
6. Проблеми реалізації доктрини належної правової процедури в Україні.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Дослідити складові елементи належної правової процедури.
2. Проаналізувати судову практику щодо порушення процедурних гарантій.
3. Охарактеризувати роль судів у забезпеченні належної правової процедури.
4. Порівняти стандарти належної правової процедури в Україні та ЄСПЛ.
5. Дослідити співвідношення процесуальних форм і доктрини належної процедури.
6. Підготувати аналітичні висновки щодо вдосконалення процедурних гарантій.

Перелік питань для самоконтролю

1. Що становить зміст due process? Які її матеріальні та процесуальні аспекти?
2. Чи поширюється вона на адміністративні процедури?
3. Як вона пов'язана з принципом справедливості?
4. Які стандарти ЄСПЛ її конкретизують? Чи можна її вважати універсальною?
5. Як оцінити порушення належної процедури?
6. Яке значення має мотивованість рішення?
7. Як цифровізація впливає на due process?

Рекомендована література:

Основна: [1, 2, 14, 15, 19, 22].

Додаткова: [24, 26, 27].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [28-42].

Міжнародні видання: [43-44].

Монографії: [45-49].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Публічно-правові доктрини забезпечення демократії та прав людини

ТЕМА 8. Доктрина «войовничої демократії»

План лекційного заняття

1. Поняття, походження та зміст доктрини «войовничої демократії».
2. Доктрина «войовничої демократії» у системі конституційних цінностей.
3. Межі застосування доктрини «войовничої демократії» в демократичній державі.
4. Судова практика та доктринальне обґрунтування застосування концепції «войовничої демократії».

План семінарського заняття

1. Історико-доктринальні передумови формування концепції «войовничої демократії».
2. Співвідношення доктрини «войовничої демократії» та прав людини.
3. Конституційні та судові механізми захисту демократичного ладу.
4. Роль конституційних судів у застосуванні доктрини «войовничої демократії».
5. Актуальність доктрини «войовничої демократії» в умовах сучасних загроз.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати наукові підходи до визначення доктрини «войовничої демократії».
2. Дослідити практику конституційних судів щодо захисту демократичного ладу.
3. Проаналізувати допустимість обмеження політичних прав у межах доктрини.
4. Порівняти застосування доктрини «войовничої демократії» в різних державах.
5. Дослідити межі судового контролю за застосуванням цієї доктрини.
6. Проаналізувати рішення ЄСПЛ, пов'язані із захистом демократичного устрою.
7. Підготувати аналітичні висновки щодо перспектив застосування доктрини в Україні.

Перелік питань для самоконтролю

1. У чому зміст концепції militant democracy?
2. Які історичні передумови її формування?
3. Які межі заборони антидемократичних сил?
4. Чи сумісна вона з плюралізмом?
5. Як застосовується в Україні?
6. Які ризики зловживання цією доктриною?
7. Як вона співвідноситься з правом на свободу об'єднань?
8. Чи виправдані обмеження політичних партій під час війни?
9. Які критерії пропорційності застосовуються?

Рекомендована література:

Основна: [1, 2, 14, 15, 19, 22].

Додаткова: [24, 26, 27].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [28-42].

Міжнародні видання: [43-44].

Монографії: [45-49].

ТЕМА 9. Доктрина позитивного обов'язку держави

План лекційного заняття

1. Поняття та правова природа позитивного обов'язку держави.
2. Доктрина позитивного обов'язку в системі гарантій прав людини.
3. Судове тлумачення позитивних обов'язків держави.
4. Реалізація доктрини позитивного обов'язку в національній правовій системі.

План семінарського заняття

1. Позитивні та негативні обов'язки держави: співвідношення і межі.
2. Практика ЄСПЛ щодо позитивних обов'язків держави.
3. Судовий контроль за виконанням позитивних обов'язків.
4. Позитивні обов'язки у сфері публічного управління.
5. Проблеми імплементації доктрини позитивного обов'язку в Україні.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати доктринальні підходи до позитивних обов'язків держави.
2. Дослідити ключові рішення ЄСПЛ щодо позитивних обов'язків.
3. Охарактеризувати механізми реалізації позитивних обов'язків у публічному праві.
4. Проаналізувати національну судову практику у цій сфері.
5. Порівняти підходи до позитивних обов'язків у державах ЄС.
6. Дослідити зв'язок позитивних обов'язків із принципом ефективного захисту прав.
7. Підготувати аналітичні висновки щодо вдосконалення реалізації позитивних обов'язків.

Перелік питань для самоконтролю

1. Що таке позитивні зобов'язання? Які їх види?
2. Як ЄСПЛ формує цю доктрину?
3. Чи є межі позитивних обов'язків?
4. Як вона співвідноситься з ресурсними можливостями держави?
5. Які приклади реалізації в Україні?
6. Чи трансформує вона модель держави?
7. Як визначити бездіяльність держави?
8. Чи посилюються позитивні обов'язки під час війни?

Рекомендована література:

Основна: [1, 2, 14, 15, 19, 22].

Додаткова: [24, 25, 27].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [28-42].

Міжнародні видання: [43-44].

Монографії: [45-49].

ТЕМА 10. Доктрина правомірних обмежень в реалізації прав людини і основоположних свобод

План лекційного заняття

1. Поняття та правова природа доктрини правомірних обмежень прав людини.
2. Конституційні та міжнародно-правові підстави обмеження прав і свобод.
3. Критерії правомірності обмежень у доктрині та судовій практиці.
4. Судовий контроль за дотриманням меж обмеження прав людини.

План семінарського заняття

1. Доктринальні підходи до обмеження прав людини.
2. Принцип пропорційності як ключовий критерій правомірності обмежень.
3. Практика ЄСПЛ щодо допустимих обмежень прав і свобод.
4. Межі дискреції держави при встановленні обмежень прав людини.
5. Баланс між публічними інтересами та правами людини.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Проаналізувати доктрину правомірних обмежень у теорії прав людини.
2. Дослідити критерії законності, легітимної мети та необхідності обмежень.
3. Проаналізувати рішення ЄСПЛ щодо обмеження основоположних свобод.
4. Охарактеризувати роль судів у захисті прав людини від надмірних обмежень.
5. Порівняти національні та європейські підходи до обмеження прав.
6. Дослідити співвідношення обмежень прав і режимів надзвичайного стану.

Перелік питань для самоконтролю

1. Які критерії правомірності обмежень?
2. У чому зміст тесту «законність – легітимна мета – необхідність»?
3. Як застосовується принцип пропорційності?
4. Чи існують абсолютні права?
5. Як воєнний стан впливає на обсяг прав?
6. Яке значення має практика ЄСПЛ?
7. Чи допускається превентивне обмеження прав?
8. Як оцінюється «нагальна суспільна потреба»?
9. Чи можливий перегляд меж обмежень у поствоєнний період?

Рекомендована література:

Основна: [1, 2, 14, 15, 19, 22].

Додаткова: [24, 25, 27].

Інформаційні ресурси в Інтернеті: [28-42].

Міжнародні видання: [43-44].

Монографії: [45-49].

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, представлено в табл. 4.1.

Максимальна кількість балів отримана здобувачем вищої освіти на семінарському занятті становить 3 бали.

Виконання самостійної роботи, як правило, оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, включає обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE (максимально до 5 балів).

Таблиця 4.1

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Доктрина публічного права»
Денна форма навчання

Модулі	Змістовий модуль 1							Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	19								
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7		
Семінарське заняття		3	3		3		3		
МКР 1	7								
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи								
Модулі	Змістовий модуль 2								
Загальна кількість балів за модулем №2	16								
Теми	T.8		T.9		T.10				
Семінарське заняття	3		3		3				
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи								
МКР 2	7								
Індивідуально-консультаційна робота	10								
Підсумковий тестовий контроль на порталі дистанційної освіти Moodle	5								

Заочна форма навчання

Модулі	Змістовий модуль 1							Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 100 балів
Загальна кількість балів за модулем №1	10								
Теми	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7		
Семінарське заняття									
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи								
МКР 1	10								
Модулі	Змістовий модуль 2								
Загальна кількість балів за модулем №2	25								
Теми	T.8		T.9		T.10				
Семінарське заняття			15						
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написання контрольної роботи								
МКР 2	10								
Індивідуально-консультаційна робота	10								
Підсумковий тестовий контроль на порталі дистанційної освіти Moodle	5								

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях для денної та заочної форми навчання

К-ть балів		Критерії оцінювання
денна	заочна	
3	15	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
2	12	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
1	7	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань
0,5	2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії оцінювання контрольних робіт.

Формою проміжного поточного контролю є контрольна робота, яка проводиться у письмовій формі оцінюється від 0 до 7 балів для денної форми та від 0 до 10 балів для заочної форми навчання.

Таблиця 4.3

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи (розробляється відповідно до специфіки дисципліни)

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання	
	денна	заочна
Теоретичні питання	2	3
Тестовий блок	5	7
Всього	7	10

Таблиця 4.4

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання (розробляється відповідно до специфіки дисципліни)

Критерії оцінювання	Кіл-ть балів	
	денна	заочна
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обгрунтував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	2	3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	1,5	2
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обгрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	1	1
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	0	0

Критерії оцінювання тестового блоку (розробляється відповідно до специфіки дисципліни) Таблиця 4.5

Критерії оцінювання	Кількість балів	
	денна	заочна
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який повністю розкрив всі питання та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	5	7
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який розкрив сутність лише окремих питань та використовував для цього наукову літературу та власну думку.	3	5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який частково розкрив сутність визначень.	1	3
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який взагалі не розкрив сутність визначень.	0	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи.

Індивідуальна робота здійснюється у формі реферату, презентації, проекту, аналітичної записки і оцінюється від 0 до 10 балів.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти (розробляється відповідно до специфіки дисципліни) Таблиця 4.6

Кількість балів		Критерії оцінювання
денна	заочна	
10	10	Послідовність, логічність написання реферату (аналітичної записки), а також підготовка презентації та, відповідно, його захист, а також виокремлення з різних джерел основних положень, які структурно об'єднані, проаналізовані та узагальнені висновками.
5	5	Послідовність, логічність написання, але без презентації.
0	0	Не написано реферат (аналітичну записку) та не зроблено презентацію по ньому.

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку (табл.4.7):

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання Таблиця 4.7

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в такому порядку:

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен/Диференційований залік	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	

			стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна			
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вмiє зiставляти, узагальнювати, систематизувати iнформацiю пiд керiвництвом викладача; в цiлому самостiйно застосовувати її на практицi; контролювати власну дiяльнiсть; виправляти помилки, серед яких є суттєвi, добирати аргументи для пiдтвердження думок			
60-69	D	задовiльно	Здобувач вищої освіти вiдтворює значну частину теоретичного матерiалу, виявляє знання i розумiння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матерiал, виправляти помилки, серед яких є значна кiлькiсть суттєвих	Середнiй (репродуктивний)	задовiльно	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володiє навчальним матерiалом на рiвнi, вищому за початковий, значну частину його вiдтворює на репродуктивному рiвнi			
35-49	FX	незадовiльно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi окремих фрагментiв, що становлять незначну частину навчального матерiалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовiльно	не зараховано
0-34	F	незадовiльно з обов'язковим повторним вивченням залiкового кредиту	Здобувач вищої освіти володiє матерiалом на рiвнi елементарного розпiзнання i вiдтворення окремих фактiв, елементiв, об'єктiв			

Результати складання екзаменiв i диференцiйованих залiкiв оцiнюються за чотирибальною шкалою («вiдмiнно», «добре», «задовiльно», «незадовiльно»), а залiкiв – за двобальною шкалою («зараховано», «не зараховано») i вносяться в вiдомiсть облiку успiшностi здобувача вищої освіти, залiкову книжку, iндивiдуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крiм «незадовiльно» i «не зараховано»).

5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здійснюється методами індивідуального усного опитування; тестування, у тому числі в системі MOODLE; перевірки рефератів, доповідей, конспектів матеріалу, визначеного для самостійної роботи здобувачів вищої освіти; анотацій прочитаної додаткової літератури; бібліографічного опису літератури; перекладу іноземних текстів встановлених обсягів тощо; участі у студентських конференціях, конкурсах, олімпіадах; вирішення ситуаційних завдань, модульні контрольні роботи, підсумковий контроль.

6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний та підсумковий контроль проводиться у письмовій, усній та комбінованій формах при проведенні семінарських занять та екзамену.

Завдання на модульні контрольні роботи містять теоретичні питання та тестові завдання. Завдання на екзамен – теоретичне питання, тестові завдання і ситуаційне завдання.

6.1. Перелік питань до поточного контролю

Модуль I

1. Публічне право в системі національного права: критерії відмежування від приватного права.
2. Теоретичні моделі публічного права: інституційна, функціональна та ціннісна.
3. Конституціоналізація галузей публічного права: зміст та тенденції.
4. Публічний інтерес як системоутворююча категорія публічного права.
5. Співвідношення принципу верховенства права і публічного права.
6. Поняття та структура компетенції органів публічної влади.
7. Види владних повноважень та їх юридична природа.
8. Делегування владних повноважень: конституційні межі та ризики.
9. Перевищення компетенції (*ultra vires*) та його правові наслідки.
10. Дискреційні повноваження: поняття, межі, види.
11. Співвідношення дискреції та свавілля у публічному управлінні.
12. Судовий контроль за реалізацією дискреційних повноважень.
13. Принцип пропорційності як інструмент обмеження дискреції.
14. Доктринальна природа судового тлумачення у публічному праві.
15. Еволюція конституційної доктрини в умовах суспільних трансформацій.
16. Доктрина прямої дії Конституції України.
17. Доктрина «належної правової процедури»: теоретичні витoki.
18. Матеріальний та процесуальний аспекти *due process*.
19. Поширення доктрини належної правової процедури на адміністративні процедури.
20. Мотивованість рішень органів публічної влади як елемент належної правової процедури.

Модуль II

1. Доктрина «войовничої демократії»: історичні передумови та сучасне значення.
2. Межі захисту демократії від антидемократичних сил.
3. Співвідношення доктрини *militant democracy* з принципом політичного плюралізму.
4. Обмеження політичних прав у демократичній державі: теоретичні підходи.
5. Доктрина позитивного обов'язку держави: поняття та зміст.
6. Види позитивних зобов'язань держави у сфері прав людини.
7. Межі реалізації позитивних обов'язків з урахуванням ресурсних можливостей держави.
8. Бездіяльність держави як форма порушення прав людини.
9. Доктрина правомірних обмежень прав і свобод: загальна характеристика.
10. Критерії правомірності обмежень: законність, легітимна мета, необхідність.
11. Принцип пропорційності як універсальний стандарт оцінки обмежень.
12. Особливості обмеження прав людини в умовах воєнного стану.

6.2. Перелік питань для підсумкового контролю

1. Поняття правової доктрини та її місце в системі джерел публічного права.
2. Доктрина як форма правового мислення та інструмент правозастосування.
3. Співвідношення правової доктрини, судової практики та законодавства.
4. Публічно-правові доктрини як фактор розвитку судової практики.
5. Межі доктринального тлумачення норм права судом.
6. Судова практика як простір формування публічно-правових доктрин.
7. Судовий активізм: поняття, ознаки, ризики.
8. Судова правотворчість у публічному праві: доктринальний вимір.
9. Легітимність доктринального підходу в судовій діяльності.
10. Взаємодія національних і наднаціональних доктрин.
11. Особливості застосування публічно-правових доктрин у державах-членах ЄС.
12. Роль судів у формуванні доктрин у праві ЄС.
13. Доктринальні підходи в адміністративному судочинстві Німеччини.
14. Французька модель судового доктриналізму.
15. Судова практика Нідерландів і її доктринальне значення.
16. Публічно-правові доктрини в іспанській судовій практиці.
17. Співвідношення прецеденту і доктрини в країнах континентальної Європи.
18. Вплив практики Суду ЄС на національні доктрини.
19. Європейські стандарти судового тлумачення.
20. Гармонізація доктрин у правовому просторі ЄС.
21. Публічно-правові доктрини в практиці Верховного Суду України.
22. Правові висновки Верховного Суду як доктринальний елемент.
23. Роль Великої Палати Верховного Суду у формуванні доктрин.
24. Доктрина прямої дії норм Конституції України.
25. Конституційний Суд України як суб'єкт формування доктрин.
26. Юридичні позиції КСУ та їх доктринальне значення.
27. Подолання прогалів у праві в судовій практиці.
28. Доктрина обмеженого судового втручання.
29. Доктрина належного судового захисту.
30. Судовий контроль за діяльністю публічної адміністрації в доктринальному вимірі.
31. Межі допустимого судового активізму.
32. Доктринальні ризики судової правотворчості.
33. Баланс між законодавцем і судом у формуванні права.
34. Доктрина правової визначеності в судовій практиці.
35. Доктрина пропорційності як інструмент судового контролю.
36. Вплив доктрин на захист прав людини.
37. Доктрина верховенства права в судовому застосуванні.
38. Суд як інтерпретатор і творець публічного права.
39. Доктрина як інструмент легітимації судових рішень.
40. Критерії оцінки доктринальності судового рішення.
41. Методологія дослідження публічно-правових доктрин.
42. Доктринальний аналіз судової практики: підходи і методи.
43. Роль доктрин у розвитку адміністративного судочинства.
44. Доктрина як елемент правової культури суду.
45. Перспективи розвитку публічно-правових доктрин в Україні.
46. Вплив європейської інтеграції на судову доктрину.
47. Академічна та судова доктрина: співвідношення.
48. Критерії наукової обґрунтованості судових доктрин.
49. Доктрина як фактор єдності судової практики.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

7.1. Основна:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Загальна декларація прав людини URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995>
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4.11.1950 р (Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
4. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136- VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
5. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>
6. Закон України: Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях від 18 січня 2018 року № 2268-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text>
7. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року № 1906- IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини Закон України від 23 лютого 2006 року N 3477-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
9. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
10. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
11. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
12. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
13. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 року № 1798- XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
14. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
15. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
16. Гришук О. В. Філософія конституційних цінностей: монографія / О. В. Гришук ; Львів, нац. ун-т ім. І. Франка. Київ : Компанія "ВАІТЕ", 2019. 416 с.
17. Конституційне право України : підручник / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін. ; за заг ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с. 10.
18. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. Погребняк С. П. Правові позиції Верховного Суду у контексті верховенства права і конституціоналізму. Київ: Ваіте, 2020. 240 с.
19. Різник С. Конституційність нормативних актів. Сутність, методологія оцінювання та система забезпечення в Україні. Львів, 2020. 542 с.
20. Савчин М. Порівняльне конституційне право. Київ: ВАІТЕ, 2020. 462 с.
21. Основи публічного права України : навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. к.ю.н., проф. А.Ю. Олійника, к.ю.н., доц. М.І. Кагадія. – К. : КНУТД ; Дніпро : Ліра ЛТД, 2017. – 448 с.
22. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галуцько, О. Правоторової. – 4-те вид. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 656 с.

7.2. Допоміжна:

23. Амністія та люстрація: механізми перехідного правосуддя для майбутнього України. Огляд

- міжнародної практики та національного законодавства: наук.-практ. вид. / Мартиненко О.А., Семьоркіна О.М. Київ, 2020. 84 с.
24. Целлер Е., Куйбіда Р., Мельник М. Дискреція адміністративних органів і судовий контроль за її реалізацією: Звіт. Право-justice. 2021. 54 с. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/sud4857/zvit_dyskrec_ia.pdf
25. Кресін О.В., Стойко О.М., Кресіна І.О. Відродження постконфліктних територій: світовий досвід і Україна К.: Норма права, 2021. 148 с
26. Любашенко В.І. Концепція "обов'язок захищати" і права людини. Одеса: Фенікс, 2019. 216 с.
27. Український конституціоналізм: історія та перспективи розвитку : навч.-метод. посібник для здобувачів вищої освіти ступеня «доктор філософії» у галузі права 081 «Право» за спеціальністю «Фундаментальна юриспруденція». Аспірантура Національного університету «Одеська юридична академія» [Електронне видання] / Н. В. Єфремова. - Одеса : Фенікс, 2022. – 59 с. – Режим доступу : <https://doi.org/10.32837/11300.16143>

7.3. Інформаційні ресурси Інтернет:

28. Сайт Ради Європи - URL: <http://www.coe.kiev.ua>
29. Сайт Європейського Суду з прав людини - URL: <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
30. Проект ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції» - URL: <http://www.justicereformukraine.eu/uk/>
31. Офіційний веб-портал Верховної Ради України - URL: <http://rada.gov.ua/>
32. Офіційний веб-портал Президента України - URL: <http://www.president.gov.ua>
33. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України - URL: <http://www.kmu.gov.ua>
34. Судова влада України - URL: <http://www.court.gov.ua>
35. Офіційний веб-портал Верховного Суду - URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
36. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України - URL: <https://ccu.gov.ua/>
37. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України - URL: <https://minjust.gov.ua/>
38. Сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини - URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/>
39. Сайт Харківської правозахисної групи - URL: <http://khpg.org/>
40. Сайт Української Гельсінської спілки з прав людини - URL: <https://helsinki.org.ua/articles/ukrajinska-hromadska-hrupa-spruyannavykonannyu-helsinskyh-uhod/>
41. Сайт Венеційської комісії - URL: www.venice.coe.int
42. Сайт Конституціоналіст - URL: <https://academic.oup.com/iconhttps://constitutionalist.com.ua>

7.4. Міжнародні видання:

8. Benedysiuk, S. (2022, March 23). Post-war reconstruction: First legislative steps. LCF: Website. <https://lcf.ua/thought-leadership/corporate/povoyenna-vidbudova-pershi-zakonodavchi-kroki/>
9. Daly P. Understanding Administrative Law in the Common Law World. – Oxford : Oxford University Press, 2021. – 320 p.

9.2. Монографії:

10. Захист прав внутрішньо переміщених осіб: монографія / за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. О.Я. Рогача; д-ра юрид. наук, проф. М.В. Савчина; к.ю.н, доц. М.В. Менджул. Ужгород: РІК-У, 2018. 268 с.
11. Право в сучасному політичному житті України: Наукове видання/ Кер. авт. кол. А.О. Селіванов. К.: Логос, 2020. 407 с.
12. Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку : монографія / редкол.: О. В. Петришин (голова редкол.), В. А. Журавель (заст. голови редкол), Н. С. Кузнецова (заст. голови редкол.) [та ін.] ; Нац. акад. прав, наук України. Харків : Право, 2021. 680 с.
13. Савчин М. Сучасні тенденції конституціоналізму у контексті глобалізації та правового плюралізму: монографія. Ужгород: РІК-У. 2018. 440 с.
14. Христова Г. О. Позитивні зобов'язання держави у сфері прав людини: сучасні виклики: монографія. Харків: Право, 2018. 680 с.

**ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

На засіданні кафедри публічного права

Протокол від _____ 20__ р. № _____

Укладачі:

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни
(протягом 5 років після затвердження або до затвердження освітньої програми)

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта ОП